

Vec C-415/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

7. september 2020

Vnútroštátny súd:

Finanzgericht Hamburg (Nemecko)

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

20. august 2020

Žalobkyňa:

Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH

Žalovaný:

Hauptzollamt Hamburg

Predmet konania vo veci samej

Žaloba o zaplatenie úrokov z neprávom neposkytnutých vývozných náhrad a z neprávom stanovených sankcií

Predmet a právny základ prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Existuje povinnosť členských štátov podľa práva Únie vrátiť dane vybraté v rozpore s právom Únie spolu s úrokmi aj v prípadoch, keď dôvodom ich vrátenia nie je rozpor ich právneho základu s právom Únie konštatovaný Súdny dvorom Európskej únie, ale výklad (pod)položky kombinovanej nomenklatúry podaný Súdny dvorom?
2. Sú zásady právneho nároku na úroky podľa práva Únie vypracovaného Súdny dvorom Európskej únie uplatniteľné aj na vyplatenie vývozných náhrad, ktoré orgán členského štátu odoprel vyplatiť v rozpore s právom Únie?

Citované predpisy práva Únie

Nariadenie Komisie (ES) č. 800/1999 z 15. apríla 1999, ktorým sa ustanovujú spoločné podrobné pravidlá uplatňovania vývozných náhrad za poľnohospodárske výrobky (Ú. v. ES L 102, 1999, s. 11; Mim. vyd. 03/025, s. 129; ďalej len „nariadenie 800/1999“), odôvodnenie 65, články 49 a 51

Citované vnútroštátne predpisy

Abgabenordnung (AO) (Daňový poriadok, ďalej len „AO“), najmä §§ 37, 233 a 236

Gesetz zur Durchführung der gemeinsamen Marktorganisationen und der Direktzahlungen (Marktorganisationsgesetz) (zákon, ktorým sa vykonáva spoločná organizácia trhov a priamych platieb (ďalej len „MOG“), § 6 a § 14

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Žalobkyňa vyvážala jatočné telá hydiny do tretích krajín. V období od januára do júna 2012 žalovaný Hauptzollamt (hlavný colný úrad, Nemecko) odmietol poskytnúť žalobkyni vývozné náhrady na vyvezený tovar, poukazujúc na to, že

vyvezené výrobky nemajú obvyklú kvalitu, pretože jatočné telá hydiny neboli úplne ošklbané, resp. obsahovali príliš veľa vnútorností, a žalobkyni okrem toho ešte udelil sankciu s odôvodnením, že žiadala vyššie vývozné náhrady než aké jej patria.

- 2 Po tom, ako Finanzgericht Hamburg (Finančný súd Hamburg, Nemecko) v nadväznosti na výklad podpoložky 0207 1210, resp. 0207 1290 prílohy I nariadenia Komisie (EHS) č. 3846/87 zo 17. decembra 1987, ktorým sa ustanovuje nomenklatúra poľnohospodárskych výrobkov pre vývozné náhrady (Ú. v. ES L 366, 1987, s. 1; Mim. vyd. 03/007, s. 325), ktorý Súdny dvor podal v rozsudku z 24. novembra 2011, Gebr. Stolle (C-323/10 až C-326/10, EU:C:2011:774), rozhodol, že prítomnosť malého množstva peria nepriaznivo neovplyvňuje poskytnutie vývozej náhrady, resp. že k jatočnému telu môžu byť priložené až štyri tam uvedené vnútornosti, žalovaný hlavný colný úrad poskytol žalobkyni žiadané vývozné náhrady a vrátil stanovené sankcie.
- 3 Žalobkyňa následne podala na žalovaný hlavný colný úrad žiadosť o zaplatenie úrokov z neprávom neposkytnutých vývozných náhrad a z neprávom stanovených sankcií v minulosti za obdobie neposkytnutia náhrad, resp. uloženia sankcií, čo žalovaný hlavný colný úrad odmietol. Aj námietky podané proti odmietavému rozhodnutiu žalovaný hlavný colný úrad zamietol. Žalobkyňa preto podala žalobu na vnútroštátny súd.

Krátka prezentácia odôvodnenia prejudiciálneho konania

O prvej prejudiciálnej otázke: úroky z neoprávnene zaplatených a vrátených sankcií

- 4 Žalobkyňa svoju žiadosť o zaplatenie úrokov nemôže oprieť o ustanovenia vnútroštátneho práva. Podľa § 233 ods. 1 AO sa nároky z daňového záväzkového vzťahu, ku ktorým podľa § 37 ods. 2 prvej vety AO patria aj nároky na vrátenie zaplatených súm, úročia, iba ak tak ustanovuje zákon. Ustanovenie § 236 AO, ktoré v tomto smere prichádza do úvahy, však v tomto prípade uplatniť nemožno, pretože toto ustanovenie predpokladá, že vracaná suma, ktorá je základom tohto nároku, bola žiadaná žalobou, čo sa v tomto prípade nestalo. Iba v tomto prípade môže vzniknúť nárok na úroky, a to od momentu začatia veci, t. j. od doručenia žaloby žalovanému. Ani v nariadení 800/1999 sa nenachádza právny základ, o ktorý by žalobkyňa mohla oprieť svoju žiadosť.
- 5 Avšak podľa judikatúry Súdneho dvora v prípade, že (dovozné) clá boli vybraté v rozpore s právom Únie, majú členské štáty povinnosť vyplývajúcu z práva Únie zaplatiť osobám podliehajúcim súdnej právomoci, ktoré majú právo na vrátenie, príslušné úroky, ktoré plynú od dátumu zaplatenia vrátených ciel týmito osobami (rozsudok z 18. januára 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, výrok). Toto rozhodnutie Súdneho dvora nadväzuje na celý rad rozhodnutí, v ktorých Súdny dvor na základe práva Únie uložil členským štátom povinnosť dane vybraté

v rozpore s právom Únie nielen vrátiť, ale aj nahradiť jednotlivcovi straty spôsobené nemožnosťou disponovať peňažnými sumami (pozri okrem iného rozsudok z 27. septembra 2012, Zuckerfabrik Jülich, C-113/10, C-147/10 a C-234/10, EU:C:2012:591, bod 65), pričom úroky sa majú platiť v zásade za obdobie od dátumu predmetného neprávom uskutočneného zaplatenia dane do dátumu jej vrátenia (pozri rozsudok z 18. apríla 2013, Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, bod 28).

- 6 Sankcie zakladajúce sa na ustanovení článku 51 nariadenia 800/1999 nie sú daňami, ale pokutami. Vnútroštátny súd však nemá pochybnosti o tom, že judikatúra Súdneho dvora uvedená v predchádzajúcom bode sa v širokom, všeobecnom zmysle má chápať tak, že nezáleží na tom, či bola verejnoprávna povinnosť poskytnúť peňažné plnenie stanovená orgánom členského štátu v rozpore s právom Únie právne kvalifikovaná ako (dovozné) clo, daň alebo – ako v tomto prípade – sankcia.
- 7 Naproti tomu vnútroštátnemu súdu sa javí z hľadiska práva Únie pochybné, či vyššie opísaná povinnosť členských štátov existuje aj v prípadoch, v ktorých dôvodom na vrátenie zaplatenej platby nie je rozpor právneho základu tejto platby s právom Únie konštatovaný Súdny dvorom, ale – ako v tomto prípade – (iba) výklad (pod)podložky kombinovanej nomenklatúry podaný Súdny dvorom.
- 8 Podľa názoru vnútroštátnemu súdu by sa však Súdny dvorom opakovane zdôrazňované hľadisko kompenzácie majetkových nevýhod, ktoré jednotlivec utrpel z dôvodu nemožnosti disponovať peňažnými sumami (pozri okrem iného rozsudok z 18. apríla 2013, Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, bod 21), dalo uplatniť aj v prejednávanej veci. Aj žalobkyňa totiž utrpela straty v dôsledku toho, že finančné prostriedky, ktoré musela vynaložiť na zaplatenie neprávom stanovených sankcií, nemala k dispozícii ako likvidné prostriedky.
- 9 Čo sa týka časového okamihu, na ktorý má účinky výklad, ktorý Súdny dvor podáva pri výkone svojich oprávnení podľa článku 267 ZFEÚ, podľa stálej judikatúry Súdneho dvora sa takým výkladom objasňuje a v prípade potreby zdôrazňuje, v akom zmysle a v akom rozsahu sa toto ustanovenie má alebo malo chápať a uplatňovať od jeho nadobudnutia účinnosti, z čoho vyplýva, že súdy môžu a musia uplatňovať toto ustanovenie v tomto jeho výklade aj na právne vzťahy, ktoré vznikli pred vydaním rozsudku vydaného na žiadosť o výklad, ak sú naplnené všetky ostatné predpoklady pre začatie konania na príslušných súdoch vo veci týkajúcej sa uplatňovania tohto ustanovenia (rozsudok z 22. októbra 1998, IN. CO. GE.'90 a i., C-10/97 až C-22/97, EU:C:1998:498, bod 23). Aj v tomto prípade tak má výklad podpoložky 0207 1210, resp. 0207 1290 prílohy I nariadenia č. 3846/87, ktorý Súdny dvor podal v rozsudku z 24. novembra 2011, Gebr. Stolle (C-323/10 až C-326/10, EU:C:2011:774), účinky *ex tunc*, v dôsledku čoho bola sankcia stanovená voči žalobkyni od začiatku v rozpore s právom Únie a tým aj bola stanovená v rozpore s právom Únie.

O druhej prejudiciálnej otázke: úroky z oneskorene zaplatených vývozných náhrad

- 10 V práve Únie niet ustanovenia, ktoré stanovuje nárok na úroky pre prípad, že vývozná náhrada bola neprávom vyplatená s oneskorením. Osobitne, čo sa týka tohto prípadu, článok 49 ods. 8 nariadenia č. 800/1999 neupravuje otázku, aké práva patria vývozcom, ak lehota uvedená v tomto ustanovení už uplynula a orgán členského štátu nevyplatil vývoznú náhradu. V zásade by tak mohlo byť záležitosťou vnútroštátneho právneho poriadku jednotlivého členského štátu, aby upravil podmienky platenia úrokov z oneskorene vyplatených štátnych subvencií.
- 11 Vnútroštátne právo nepozná žiadnu všeobecnú právnu zásadu (primeraného) úročenia nevyplatených štátnych dávok, ale iba úročenie podľa normatívov presne vymedzených skutkových podstát. V tomto prípade by v tomto smere v zásade prichádzal do úvahy § 14 ods. 2 MOG v spojení s § 236 AO. Aj tu je však predpokladom už začatá vec (pozri vyššie bod 4), ktorý však v tomto prípade nebol naplnený, keďže nebola podaná žaloba na vrátenie sankcií.
- 12 Keďže žalobkyni boli vývozné náhrady za vyvezené jatočné telá hydiny, na ktoré mala podľa práva Únie nárok, vyplatené až s veľkým časovým oneskorením, z dôvodu nemožnosti disponovať týmito peňažnými sumami utrpela straty; mohla by sa teda nachádzať v podobnej situácii ako daňovník, ktorému bola v rozpore s právom Únie uložená povinnosť zaplatiť daň.
- 13 Súdny dvor zdôraznil hľadisko „určitej symetrie“ medzi situáciou hospodárskych subjektov, ktoré v dôsledku pochybenia získali výhodu v rozpore s právom Únie, a situáciou hospodárskych subjektov, ktoré v dôsledku pochybenia utrpeli ujmu v rozpore s právom Únie (rozsudok z 18. januára 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, bod 29). Podľa odôvodnenia 65 nariadenia 800/1999 s cieľom zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie s vývozcami v členských štátoch by bolo potrebné prijať výslovné ustanovenie týkajúce sa vývozných náhrad, aby príjemca náhrady vrátil každú čiastku, ktorá bola vyplatená navyše, aj s úrokom. V súlade s touto požiadavkou práva Únie vnútroštátny zákonodarca v § 14 ods. 1 prvej vete MOG stanovil, že nároky na vrátenie zvýhodnení sa od okamihu ich vzniku musia úročiť. Podoba vnútroštátneho právneho poriadku zakladajúca sa na zásade symetrie by mohla vyžadovať, aby si hospodársky subjekt rovnako mohol uplatňovať nárok na úroky už od okamihu neoprávneného zamietnutia vývozných náhrad, pretože inak by sa Súdny dvorom zdôrazňované hľadisko „určitej symetrie“ medzi situáciou hospodárskeho subjektu a situáciou colnej správy realizovalo len veľmi nedokonale.
- 14 Členský štát však v § 14 ods. 2 MOG prinajmenšom stanovil, že nároky na zvýhodnenia, ku ktorým podľa § 6 ods. 1 bodu 1a MOG patria aj vývozné náhrady, sa od začatia veci, t. j. od doručenia žaloby žalovanému, musia úročiť. Hospodárskemu subjektu tak aspoň sčasti patrí primeraná náhrada škody za finančné straty, ktoré utrpel v dôsledku toho, že členský štát v rozpore s právom Únie vyplatil vývozné náhrady oneskorene. V tomto prípade však žalobkyňa

nárok na vývoznú náhradu, ako už bolo uvedené (pozri vyššie, bod 4), neuplatňovala žalobou.

- 15 To, že hospodársky subjekt svoj nárok na vývozné náhrady nevymáha aj súdne, ale ho iba uplatňuje prvostupňovým opravným prostriedkom voči colnému orgánu členského štátu, sa v praxi stáva často, keď účastníci konania z dôvodov procesnej ekonomie vyčkajú na výsledok vzorového súdneho konania. V tomto prípade si hospodársky subjekt v prípade pre neho pozitívneho výsledku vzorového procesu nemôže podľa vnútroštátneho práva nárokovať úroky, čo možno odôvodniť úvahou, že v prípade rozhodnutia neuplatňovať nárok žalobou, ale vyčkať na výsledok vzorového procesu, ide o autonómne rozhodnutie hospodárskeho subjektu, ktorý potom musí znášať aj právne následky, a to stratu nároku na úroky podľa § 236 AO.